1852. No. 7.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

VRIJDAG, 23 JANUARIJ.

Deze Courant kost in het ½ jaar *f* 1-60, buiten Assen vrachtvrij *f* 1-75; de advertentiën van 1-5 regels *f* 1 en voor iederen regel meer 15 cent bij elke plaatsing, behalve 35 cent zegelregt. — Boekaankondigingen 20 pct. rabat. — **NB.** Advertentien voor de 1e bladz. kunnen Maandags en Donderdags uiterlijk tot **6**, die voor de 4e bl. tot **10** ure 's avonds aangenomen worden.

Bij deze Courant wordt een **BIJVOEGSEL** uitgegeven.

DE COMMISSARIS des KONINGS in de Provincie DRENTHE,

Brengt ter kennis der belanghebbenden, dat op woensdag den 18 Februarij aanstaande, des middags te 12 uur, door de Hoofdadministratie van het 4de regement Dragonders te *Deventer*, in het openbaar zal worden aanbesteed de levering van een getal van *drie honderd zeven en dertig paarden*, ten dienste van de verschillende korpsen Kavallerie en Artillerie van het Leger, zullende zich onder de paarden voor laatstgemeld wapen bestemd, een getal van *zeven trekpaarden* moeten bevinden, terwijl overigens uitdrukkelijk is bepaald, *dat een gedeelte der te leveren paarden van inlandschen oorsprong zal moeten zijn.*

De voorwaarden der aanbesteding liggen ter lezing in het bureau van den Kapitein-Kwartiermeester bij voormeld Regement te *Deventer*, mitsgaders bij het Departement van Oorlog, te *'s Gravenhage*, en verder ter Griffie van de verschillende Provinciale Besturen.

Assen, *De Commissaris des Konings voorn.*,
21 *Januarij* 1852. DE VOS VAN STEENWIJK.

DE COMMISSARIS des KONINGS in de Provincie DRENTHE, willende de betaling der verschillende vorderingen ten laste der begrootingen voor de dienst van 1851, zooveel het Rijksbestuur der provincie betreft en wat de enkel Provinciale en Huishoudelijke Uitgaven aangaat, zooveel mogelijk [illegible]

Besluit:

De belanghebbenden uit te noodigen, hunne betrekkelijke declaratiën, zoodra mogelijk, immers voor 1 Maart aanstaande, bij het Provinciaal Bestuur in te dienen.

En zal deze driemaal, van week tot week, worden opgenomen in de *Drentsche Courant*.

Assen, *De Commissaris des Konings voorn.*,
22 *Januarij* 1852. DE VOS VAN STEENWIJK.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ASSEN, noodigen diegenen, welke eenige vordering ten laste der stedelijke kas, over het jaar 1851 mogten hebben, uit, om hunne rekeningen zoodra mogelijk ter Secretarie in te leveren.

Geschiedende deze kennisgeving ter voldoening aan art. 228 der gemeentewet van 29 Junij 1851 (Staatsblad no. 85) krachtens hetwelk iedere vordering ten laste der gemeente, waarvan de rekening niet mogt inkomen, den 30 Junij 1852 zal zijn verjaard.

Assen, 19 *Januarij* 1852.

Burgemeester en Wethouders voorn., H. J. OOSTING.
Van wege Dezelve, KIJMMELL,

Nederland.

21 *Jan.* Nu Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden gelukkig hersteld is, mag men ook met eenigen grond eerlang de reorganisatie der artillerie te gemoet zien, daar de projecten dienaangaande, vóór deszelfs ongesteldheid in 's Prinsen handen gesteld waren.

— Een hoofdambtenaar der posterijen is naar Parijs vertrokken, ten einde aldaar onderhandelingen te openen, tot het sluiten van een nieuw postverdrag, tusschen Nederlanden en Frankrijk. *(Amst. Ct.)*

— Men schrijft aan de *Amst. Ct.* uit Hardenberg d. d. 18 Jan. Naar wij vernemen, is men het thans, en bij de Prov. Staten en bij de directie der Overijsselsche kanalisatie-maatschappij, tamelijk eens over het plaatsen der stuwen in de Vecht en wel eene beneden de Dedemsvaart en eene boven de kleine Vecht; dit geeft drieërlei voordeelen: 1°. de groote Vecht naar Nordhorn kan als vaart behouden blijven; 2°. de kleine Vecht naar Koevorden, kan verbeterd en waterhoudend gemaakt worden en 3°. wel voornamelijk, de Dedemsvaart wordt bij Ahne met de Vecht verbonden en in verband gebragt met de nieuwe kanalen naar Almelo. De som voor de stuw bij Ahne benoodigd, beloopt *f* 25000 en deze zal voor een deel door het Rijk en een deel door de kanaal-maatschappij mooten gedragen worden; mogt het Rijk hierin zwarigheid maken, dan verwachten wij van de Staten van Overijssel, dat zij door geene *f* 12,500 zullen worden afgeschrikt, om eene zoo belangrijke zaak voor de provincie te verkrijgen; naar wij verder vernemen zal er spoedig eene buitengewone vergadering der Staten daaromtrent plaats hebben."

— Het te Delft verschijnende Fransche weekblad *le Frondeur* verzekert, dat Z. M. de Koning zich in regtstreeksche en vertrouwelijke aanraking heeft gesteld met den H. Vader, om de regeling der R. K. kerk in Nederland en de daarstelling der hierarchie te verhaasten.

22 *Jan.* Volgens den officiëlen staat van de opbrengst der middelen in 1851, tegenover 1850, hebben dezelve in 1850 opgebragt eene som van *f* 55,304,133.42; in 1851, *f* 56,327,648.37: waaruit blijkt, dat dezelve in het laatstgenoemde jaar meer hebben opgebragt dan in 1850, eene som van *f* 1,023,514.95.

— Men verzekert, dat de nieuwbenoemde leden der in plaats van het Koninklijk Instituut opgerigte Academie van wetenschappen, alle op 8 of 9 na voor die benoeming bedankt hebben. *(Handb.)*

— In Limburg en Noordbrabant heeft het water weder eene aanzienlijke hoogte bereikt; bij de forten *Isabelle* en *St. Antonie* hebben doorbraken plaats gehad, waardoor twee bruggen met een groot eind dijks zijn weggespoeld.

Buitenland.

21 *Jan.* Te Parijs spreekt men naauwelijks meer over de nieuwe grondwet; de groote menigte heeft dezelve met koelheid ontvangen. Naar mate Europa zeer naauwkeurig toeziet op 't geen er in Frankrijk gebeurt, onderscheidene dagbladen waakzaamheid en maatregelen van voorzorg aanraden en men zich hier en daar reeds werkelijk tot verdediging toerust, zijn de berigten uit Frankrijk te vredelievender en haasten zich de Elyseesche bladen, om te protesteeren tegen de oorlogzuchtige bedoelingen en plannen, die men den Prins-President zoekt aan te leunen. Zij verzekeren, dat *Louis Napoleons* leus is: *vrede!* en dat hij te goed weet, hoe vele gevaren hij in Frankrijk zelf zal hebben te overwinnen, dan dat hij deze nog moedwillig zou vermeerderen door een buitenlandschen oorlog. Er zijn echter ook in Frankrijk velen, die het geloof van een gedeelte van Europa deelen, dat juist het besef van het gewigt en de hoeveelheid der binnenlandsche gevaren, *Louis Napoleon* tot een buitenlandschen oorlog zullen drijven. — In Engeland worden de verdedigingsmiddelen verbeterd en stelt men zich meer en meer op den voet van oorlog; deze wapening schrijft men niet zoo zeer toe aan vrees voor oorlog, maar eerder als eene vertooning der regering, dat zij het ontzag van het vaste land voor Brittanje ten allen tijde wil handhaven. Daar te lande bestaat groote oneenigheid tusschen de werklieden en hunne meesters; de eersten vorderen hooger loon, hetwelk de laatsten weigeren te geven. Een Engelsch blad zegt daarvan het volgende: Vóór 1848 en 1849 was de uitvoer van machineriewerken belangrijker dan in die twee jaren; en toch bleven de werklieden rustig. Maar heden nu het uitgevoerd fabrikaat in elf maanden meer bedraagt, dan de waarde van den uitvoer in 't geheele vorige jaar, hebben de werklieden tijd en geld genoeg, om genootschappen te vormen, het werk te organiseren, circulaires te doen drukken, reizende redenaars te bekostigen, en eene schrikwekkende beweging onder den arbeidsstand op te wekken. Het brood, de levensmiddelen, de kleederen zijn goedkoop; het werk is overvloedig, en dat oogenblik juist kiezen de werklieden, om den arbeid te verlaten, en hunne toekomst prijs te geven aan onruststokers." — Bij

de Pruissische kamer van afgevaardigden in het vraagstuk der grondwetsherziening ter tafel gebragt; de regterzijde verlangt de wijziging der Grondwet, om haar eene meer absolute rigting te geven. De linkerzijde daarentegen, eenige veranderingen als noodzakelijk erkennende, wil aan de wijzigingen niet getornd hebben, opdat de gansche Grondwet niet bij 't onderzoek verloren ga, terwijl ze zegt, dat het volk over 't geheel met de Grondwet is ingenomen, mits de regering haar getrouwer nakome. — De Spaansche Regering heeft, behalve de verwijdering of verbanning van eenige Hoofdofficieren, thans een besluit uitgevaardigd, betrekkelijk de drukpersvrijheid, waarin strenge straffen worden bepaald tegen elke onbehoorlijke behandeling van staatkundige onderwerpen. — De Oostenrijksche Regering heeft de missionarissen van het Engelsch Bijbelgenootschap aangeschreven, Hongarije en de Oostenrijksche landen te verlaten. Door goedwilligheid is hun nog tot den 10 Jan. tijd gegeven, om hunne zaken te regelen. — In Turkije is men ook bedacht, om spoorwegen aan te leggen. De Porte had het aanbod van eenige Engelsche ondernemers aangenomen.

22 *Jan.* Parijs is welgemoed, zelfs vrolijk onder de despotieke regering van den President; den 18 dezer hebben in de stad en omstreken niet minder dan 400 openbare bals plaats gehad. De Minister van Binnenl. Zaken heeft eene circulaire, betrekkelijk de verkiezingen uitgevaardigd, en daarbij herinnerd, dat de constitutie, geene redevoeringen toelatende, het theatrale van de zittingen, altijd aan redevoeringen verbonden, wil ontnemen; de afgevaardigden, minder op het effect der welsprekendheid werkende, zullen daardoor te degelijker over *de zaken des Lands* kunnen spreken. *Lod. Napoleon* eischt van Spanje 80.000.000 fr., als schadeloosstelling voor de oorlogskosten van de Fransche interventie in 1823. In Madrid is daardoor de verontwaardiging tegen Frankrijk hoog gestegen. — Het *Journal de Constantinople* van 4 Januarij meldt, dat de Elyseesche coup d' état ook aldaar alle vrees voor het jaar 1852 verdreef en aanleiding gaf tot groote feesten. De Fransche ambassade gaf daartoe het teeken door een bal, waarop men van 10 uur des avonds tot 2 uur des morgens danste. » Al de aanwezigen, zegt het *Journal*, verkeerden in een staat van teedere vervoering." — *Kossuth* heeft verklaard, dat zijne zending in Noord-Amerika mislukt was. Welligt hebben de sedert in Europa plaats gehad hebbende omstandigheden deze verklaring uitgelokt. — Het bevestigt zich niet, dat de Keizer van China van den troon verdreven is; de opstand duurde echter voort.

— Laatstleden zaturdag vonden te Londen de werklieden, bij het sloopen der laatste overblijfselen van de oude kamer der gemeenten, in de dikte van den muur, een lijk in doek gewikkeld en goed bewaard. Aan de zijde lag een bisschopsstaf, zoo als de gemijterde geestelijken oudtijds hadden. Men weet, dat de muren, waarin deze belangrijke ontdekking is gedaan, tot de kapel van St. Etienne behoord hebben, in 1398 gebouwd door *Richard II*, voor gelden, door eene heffing van de vreemdelingen, die in het koningrijk woonden, verkregen. Het lijk moet dus ongeveer 500 jaren op die plaats hebben gelegen; alles duidt aan, dat dit het stoffelijk overschot van een groot dignitaris is en de gekruiste beenen bewijzen, dat deze prelaat het Heilige graf had bezocht.

— Luitenant *Pim* heeft zich door de waarschuwing des Keizers van Rusland, tegen de gevaren van Siberië, niet laten afschrikken, maar een onderhoud gehad met den Czaar en zoo zeer aangedrongen op diens bescherming, dat de Keizer, getroffen door zulk eene standvastigheid en opoffering van persoonlijke veiligheid, verzocht om de plannen en inzigten van den luitenant op schrift te mogen ontvangen, tevens belovende, dat, indien zij eenigzins uitvoerbaar konden geacht worden, het hem aan geene hulp ontbreken zou. Luitenant *Pim* verliet Z. K. M., hoogst voldaan over het onderhoud.

Verkorte berigten.

21 *Jan.* Gisteren is voor het Prov. Geregtshof van Noord-Holland, onder voorzitterschap van den heer Mr. *J. M. van Maanen*, aangevangen de behandeling der zaak van *J. Slotboom*, beschuldigd van den moord, op 17 Aug. gepleegd in de Kalfjes-laan. 41 getuigen waren aanwezig; een is door ziekte verhinderd op te komen. De beschuldigde heeft in zijne bekentenis volhard. Hoogst bevreemdend is zijn voorkomen; zijn profiel heeft fraaije lijnen, zijn uiterlijk is gunstig en zachtaardig zelfs. Men heeft moeite in hem den moordenaar in koelen bloede te zien. Hij was eerst zeer aangedaan gedurende de zitting, scheen aanhoudend te weenen, en moest nu en dan drinken. Op last des Voorzitters werd hij gekleed in het gewaad, dat hij bij 't volvoeren der misdaad droeg, en als zoodanig door hem erkend was. Hij heeft, nadat de eerste ontroering voorbij was, zeer bedaard op de hem gedane vragen geantwoord en zich geheel aan zijne laatste voor den heer Regter-Commissaris afgelegde verklaring gehouden, hoofdzakelijk inhoudende, dat hij de misdaad op verzoek en met een door de verslagene zelve medegebragt mes heeft gedaan. (*Amst. Ct.*) — Voor het Prov. Geregtshof van Maastricht is thans in behandeling de zaak, ten laste van *S. G. Mollinger*, voorheen koopman in tabak te Amsterdam, later student in een seminarie, beschuldigd van brandstichting, in den nacht van 5 op 6 Jan. 1851, in een door hem te Venlo destijds bewoond huis. In deze zaak moeten gehoord worden 69 getuigen ten laste en 7 getuigen a décharge. — De Staten van Friesland zijn tegen 27 dezer buitengewoon bijeengeroepen ter nadere behandeling van de wijziging: 1°. van het reglement tot voorkoming van de verspreiding der longziekte, en 2°. van het reglement nopens de schadeloosstellingen uit de provinciale fondsen bij dooding en sterven van door de besmettelijke longziekte aangetast rundvee. — In de synagoge te Steenwijk is het koorgezang ingevoerd. — Als eene bijzonderheid mag worden vermeld, dat de landbouwer *D. H. Meendring* te ter Apel, die den ouderdom van 90 jaren heeft bereikt, zijn zaad voor den toekomenden zomer zelf heeft uitgezaaid. Men zegt, dat hij dit heeft gedaan, om reden het voor de laatste maal is, dat hij dit te ter Apel zal kunnen doen, doordien hij van woonplaats zal veranderen. (*Old. Ct.*) — Men meldt als eene bijzonderheid, dat bij den landgebruiker *J. Eerkes* te N.-Pekela eene hen is gezet te broeijen op 14 eijeren, die alle zijn uitgekomen. De kiekens zijn 5 weken oud en alle gezond. (*Prov. Gron. Ct.*) — Aan den heer *A. J. Scriverius* is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als Burgemeester van Steenwijk, en is als zoodanig benoemd de heer *J. Meesters.* — Te Loppersum en omstreken beginnen de zoogenaamde Hollandsche koeijen weder opgekocht te worden; de prijzen zijn tot dusver hooger dan die van het vorige jaar, als loopende, zoover bekend is, van *f* 95 tot *f* 115. — Al de berigten uit het noorden spreken van den ongemeen zachten winter, dien men ook daar heeft. Zoo wordt uit Christiania van den 7 en uit Riga van den 10 dezer geschreven, dat men toen aldaar dooiweer had. Op sommige plaatsen waren zelfs de binnenwateren nog vrij van ijs, of slechts bedekt met eene dunne laag. Uit Stockholm schrijft men van den 9 dezer, dat ook aldaar het weder in den laatsten tijd zoo buitengewoon zacht was, dat zich aan vele heesters en boomen reeds knoppen vertoonden. Ook daar waren niet slechts de groote vaarwaters, maar zelfs de kleine inhammen van ijs bevrijd. (*Pr. Gr. Ct.*) — Allerbijzonderst zijn de berigten van Port Philip, betrekkelijk de goudontdekking te Bunningyoung, 80 mijlen van Melbourne. De hoeveelheid goud overtreft de rijkste delving in Californie, en het gouvernement oordeelde acht vierkante voeten per hoofd, als toereikend voor een persoon. De bevolking verliet Port Philip in massa, op de geruchten, dat verscheidene gouddelvers aanzienlijke fortuinen gevonden hebben, bijv. achttien en twintig duizend guldens per week, enz. De diepte, waarop het goud gevonden wordt, is 10 tot 20 voeten en bevat zwarte alluviale aarde, een zandachtigen kiezelgrond en eene chocolaadkleurige grondlaag, waarna pijpaarde volgt. In de genoemde bruine grondlaag bevindt zich het goud. — 22 *Jan.* Hier te lande is reeds aangekomen of zal weldra aankomen eene Chinesche familie, de koopman *Atai Chung*, met twee vrouwen en eene schoonzuster, komende van Parijs. — Woensdag is bij het Hof van Noord-Holland de zaak tegen *Jan Slotboom* voortgezet; de 40ste getuige is gehoord; de beschuldigde is blijven ontkennen, de vermoorde in de zakken getast te hebben; hij zegt, dat zij hem *voor* in de laan een en ander *gegeven* heeft, in een doek geknoopt; de jufvrouw gaf zich gewillig over en had hem zelven gezegd, hoe hij den moord plegen moest. De vrouw zat bij den moord tegen den boom: gaf hem toen eerst mes en touw; hij heeft vervolgens haar hoofd op zijne knie gelegd en haar zoo den hals afgesneden. De jufvrouw heeft hem tot de misdaad overgehaald, zeggende dat hij daardoor eene weldaad deed en voegde hem met forsche stem toe: » snij door *Jan!*" daarop heeft hij haar nog beter gebonden. Hij zegt tot den moord gekomen te zijn door het sterk aandringen der jufvrouw, en dat hij van haar iets te drinken gehad heeft uit een fleschje. — De berigten uit Californie zijn zeer gunstig, en melden, dat er marmer is ontdekt nabij de Sacramento. Er was hier en daar sneeuw gevallen. Van de mijnen luiden de tijdingen zeer gunstig en te Mariposa was ontzettend veel goud gevonden. Het voornaamste nieuws is, dat men een soort van kleiachtige lei ontdekt heeft, die zeer veel goud bevatte, en uiterst gemakkelijk te bewerken was. Een gezelschap van zeven Mexicanen zou in acht dagen tijds een half millioen Hollandsch gegaard hebben. Op een pond klei verkreeg men 3 en zelfs 12 dollars goudswaarde. — Van het verbrande stoomschip *Amazone* zijn weder 13 schipbreukelingen door een Hollandsch schip gered. — De Paus

... op verzoek der Spaansche Koningin, in tegenwoordigheid van een aantal geestelijken, zegeningen uitgesproken over de jonggeborene Spaansche Prinses; ook is met zeer groote plegtigheid de luijermand der Prinses gezegend. Dit gezegende voorwerp is reeds aan de Koningin toegezonden.

Assen, 22 Januarij.

Bij Kon. besluit is bepaald, dat voortaan de Israëlieten in Drenthe afgescheiden zullen zijn van het Opper-Rabbinaat Overijssel, en dat er eene nieuwe benoeming tot Opper-Rabbijn voor de provincie Overijssel alléén zal moeten geschieden.

(Naar aanleiding van dit berigt, bevat de *Steenwijker Courant* een artikel, waarin aan de Israëlieten in Overijssel het kiezen van Dr. *J. Fränkel* uit Pommeren tot Opper-Rabbijn voor die provincie ontraden wordt, omdat er nadeelige geruchten omtrent dien man in omloop zouden zijn, ondersteund door onderscheidene getuigschriften van de voornaamste Opper-Rabbijnen van het buitenland, terwijl 3 achtenswaardige Godgeleerden, de Opperrabbijnen van 's Hage, Amersfoort en Rotterdam in een advies aan den waarnemenden Minister voor de Hervormde Eeredienst hebben verklaard, dat in de door Dr. *Fränkel* bij *J. J. Tijl* te Zwolle uitgegevene leerredenen, op meer dan eene plaats worden aangetroffen stellingen, niet overeenkomstig met de leer der Israëlitische kerk, en dat bepaaldelijk in eene derzelve is gepredikt en geleeraard tegen de grondstellingen van het Israëlitisch geloof en geheel in strijd met de fundamentele bepalingen, welke door de echte Israëlitische kerk, zoowel als door hare geestelijken, als *waar en onwrikbaar* zijn aangenomen).

— Men verneemt, dat het detachement hulp-marechaussée, thans te Hoogeveen gestationneerd, den 26 Januarij aanstaande naar de gemeente de Wijk zal verplaatst worden.

— Gisteren zijn hier wederom 18 a 19 zoo doorvette als wanvette koeijen en ossen, komende van Veendam, in een schip geladen, om naar Amsterdam vervoerd te worden.

— Tot een bewijs, hoe ver somtijds de brutaliteit der dieven gaat, kan het volgende strekken: Op 15 Jan. j.l. werden de gebroeders *H. S.*, *A. S.* en *J. S.* betrapt, terwijl zij bezig waren braam te snijden in een boschje van den heer *H. P. Krull* te Gieten. Met eene scherpe vermaning werden ze weggejaagd. Desniettegenstaande komen den volgenden dag *H. S.* met zijn vader *K. S.* weer in hetzelfde boschje, om daar en op de daarnevens liggende akker hetzelfde bedrijf te herhalen. Wederom worden ze betrapt, [illegible] ze zelfs [illegible] heeft, te [illegible]. Nog niet genoeg gewaarschuwd, wagen ze het den 19 Jan. berkenrijs te snijden op den grond van *Harm Teefken* te Gieten; doch ook daar worden ze betrapt. De zaak is aangegeven en men hoopt, dat de justitie hen het onderscheid tusschen *het dijn* en *het mijn* zal weten te leeren.

— Ter deelneming in de 2de Serie, uitmakende 75 aandeelen ieder, groot *f* 1000, in de geldleening ten laste der Provincie Drenthe, ten bedrage van *f* 225,000 zal men onder anderen kunnen inschrijven, bij den Betaalmeester te Assen, van maandag den 26- tot en met zaturdag den 31sten Januarij 1852.

— Bij de verpachting van het Provinciaal schuthuis te Spijkerboor, onder de gemeente Anlo, en de daarbij behoorende landerijen, mitsgaders van het Spijkerboorsche vallaat voor den tijd van zes jaren, den 31 dezer gehouden, is pachter geworden *J. R. Ploeger*, voor eene som van *f* 71.

— Bij de aanbesteding van de levering van 280 kub. ellen verbrijzelde keijen voor den Provincialen kunstweg van Assen naar de Hilte, is aannemer geworden *J. Boelken Bakker* te Gasselternijeveen voor *f* 1500. *H. Jonkers* te Oldemarkt had ingeschreven voor *f* 2427.50, *J. van Ankum* te Assen voor *f* 1600 en *H. Winters* te Assen voor *f* 1900.

— Het Hof van Drenthe heeft in appel het vonnis der Arr. Regtbank bevestigd, waarbij *J. S.* van Assen is veroordeeld tot 1 maand gevangenisstraf, wegens het slaan van *Cornelia Steenhuis*, doch heeft, uithoofde van ongenoegzaam bewijs, het vonnis dier Regtbank vernietigd, waarbij *J. S.* aldaar tot 2 jaren gevangenisstraf en *f* 100 boete is veroordeeld, wegens het slaan en schelden van *Wicher Nijland*.

— Door de Arr.-Regtbank alhier zijn 21 dezer veroordeeld: *H. K.*, arbeidster te Smilde, wegens het toevoegen van beleedigende woorden aan *Geertje Middelboer* aldaar, tot eene boete van *f* 10; — *J. K.*, arbeider te Smilde, wegens het slaan en daardoor verwonden van *Harm Duker* en *Jan Duker*, tot gevangenisstraf van 4 maanden en *f* 8 boete.

Borger, 21 *Jan.* Als een gevolg van de zachtheid van dezen winter, kunnen wij berigten, dat in den tuin van den heer *J. A. Spiets* alhier waalsche of zoogenaamde groote boonen staan, ter lengte van 16 Ned. duimen.

Mijnheer de Redacteur!

Een rouwdragende zend U de volgende regels, met vriendelijk verzoek, om plaatsing.

Met een dankbaar hart rigten wij deze woorden tot U, Gemeenteraadsleden van Borger: Gij hebt aan ons verzoek, opgenomen in de Courant van 24 Oct. j.l., tot dusver gevolg gegeven, hetgeen, zoo wij hopen, verder gebeuren zal. Gij hebt getoond, mannen te zijn, wier hart niet ongevoelig is voor de smart uwer natuurgenoten, en ons vergund, neder te zitten op den grafheuvel onzer ontslapene vrienden, opdat men daar, hen gedenkende, vrij moge weenen en den tol betalen, die men der menschheid is verschuldigd. D. V.

Heden overleed, na eene ziekte van bijna vier weken, onze waarde Vader en Behuwd-Vader, de Heer *Arent Jan Slot*, in den gezegenden ouderdom van 82 jaren en 9 maanden.

Meppel, 20 *Januarij* 1852.

J. J. SLOT,
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

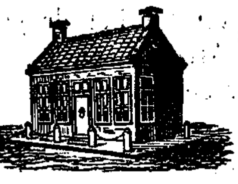

Op maandag den 26 Januarij aanstaande, des avonds te 7 uur, zal, ten huize van den logementhouder *A. Hofste*, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, plaats hebben **DE PALMSLAG** van de goederen van den Heer Mr. *A. Homan*, Notaris te Vries, den 17 dezer bij inzate geveild en bestaande in: *a.* Eene **Kapitale HEERENBEHUIZING** met **Tuingrond**; *b.* **STALLING en WASCHKEUKEN** met **Grond**; *c.* **SCHUUR** op afbraak; *d.* Vier zeer geschikte **HUISPLAATSEN**, alles staande en gelegen te Assen; *e.* p. m. **6 BUNDERS** in het ZEIJERVEEN, gemeente Vries; *f.* Twee **AKKERS** op den ESCH TE BALLO; *g.* Onderscheidene perceelen **BOVENVEEN** zonder ondergrond, in het 5e. blok aan de Meesterswijk te Smilde.

De heerenbehuizing staat op *f* 5500-» en het Zeijerveen op *f* 1697-50.

Voorts zullen alsdan tevens worden geveild: Een perceel **VEEN**, gelegen onder Zeijen, en een onder ter Aard, beide onder de veenadministratie van *H. Jansen* te ter Aard, behoorende aan de familien *Homan* en *Witsenborg*; waarvan op vrijdag e.k. des voormiddags te 10 uur aanwijzing door *H. Jansen* zal gedaan worden.

Assen, 19 *Januarij* 1852.

H. H. VAN LIER.

DE FINALE VEILING

der **LANDERIJEN** van den Heer *Hiddingh*, in het Veenigerland, op het Aardsche Veld en aan het Vredevelderpad, zal plaats in het Logement van *Albert Hofste* te Assen, op maandag den 26 Januarij 1852, des namiddags precies te vijf ure.

H. H. VAN LIER.

DE PALMSLAG

van het **LAND** van den Heer *Eekhout* op de Jonkerswijk te Smilde, zoomede de VERKOOPING van de kampen **ONDERGROND** op de van Lierswijk zal plaats hebben op dingsdag den 27 Januarij 1852, des avonds te zes ure, in het Logement de Veenhoop te Smilde.

H. H. VAN LIER.

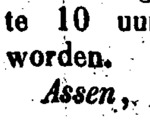

De Erven *Kijmmell* te Smilde zijn voornemens op dingsdag den 27 Januarij 1852 des voordemiddags 10 uur, aan de hoofdvaart te Smilde publiek te verkoopen, **40 stuks extra zware EIKENBOOMEN**, benevens eene partij **ESSCHENBOOMEN** en **[illegible]HOUT**, alles onmiddellijk aan het water staande te Smilde.

H. H. VAN LIER.

DE FINALE VEIL[illegible]

van de **BEHUIZINGE** en **TUIN** van de

Buirema en *Michels* aan den Groningerweg te Assen zal plaats hebben op donderdag den 29 en NIET op vrijdag den 30 Januarij 1852, des avonds te zeven uren, in het locaal van *Jan Oostergetel* te Assen.

H. H. VAN LIER.

Op woensdag den 28 Januarij 1852, des voormiddags om 10 uur, zal in de Mepper Langebosch, gem. Zweelo, PUBLIEK worden verkocht: Het **EIKEN SCHEL- of KAPHOUT** van pl.m. 4 bunders land.

Westerbork, 14 *Jan.* 1852.

J. T. KIJMMELL, *Notaris.*

De Notaris *Heppener* te Borger zal, ten verzoeke zijner principalen, op nader te bepalen tijd, doch binnen kort, in het Marktehuis bij *Hendrik Oosting* te Nieuw-Buinen, gemeente Borger, PUBLIEK aan de genoegbiedenden verkoopen:

1°. Eene **BOERENPLAATS** te Exloërveen, gemeente Odoorn, bestaande uit **Behuizinge, Bouw-, Hooi- en Weidelanden**, geschikt tot het drijven eener BOERDERIJ van TWEE PAARDEN en ongeveer TIEN KOEIJEN, bewoond door en toebehoorende aan *W. Bergmeester*;

2°. **Twee VEENPLAATSEN**, No. 47 en 48, beide gelegen in de Valtherveenen, gemeente Odoorn;

3°. Ruim eene **halve VEENPLAATS**, No 25, gelegen als voren; en

4°. Eene **halve VEENPLAATS**, No. 73, gelegen in het Markiezenveen, in dezelfde gemeente; welke veenplaatsen toebehooren aan *W.* en *J. Bergmeester* te Exloër- en Buinerveen.

De aanvaarding van de BOERENPLAATS op 1°. Nov. 1852 en van de VEENPLAATSEN terstond na den toeslag.

J. HEPPENER, *Notaris.*

Men vraagt **DRIEDUIZEND GULDEN**, tegen behoorlijke rente en zekeren waarborg voor Kapitaal. Adres: *franco brieven*, lett. **M**, aan het Bureau dezer Courant.

ER WORDT GEVRAAGD

op de Smilde: Een **ONGEHUWD TUINMAN**, die goed met paarden kan omgaan.

Nadere inlichting in persoon bij de drukkers dezes.

Door *W. H. van Heijningen* te Utrecht, wordt uitgegeven:

FLORA,

TIJDSCHRIFT VOOR DEN BESCHAAFDEN STAND.

ZONDER VERHOOGING VAN PRIJS worden bij dezen jaargang **VIER KEURIGE STAALPLATEN** gevoegd en de strekking algemeener gemaakt, zoo dat het allezins ook de opmerkzaamheid van **H.H. DIRECTEURS VAN LEESGEZELSCHAPPEN** verdient.

De inhoud van het eerste nummer van dit keurig uitgevoerd Tijdschrift is:

Mr. J. A. MOLSTER, De Vesperklok. (Poëzij bij de Plaat.)

Ds. J. P. DE KEIJSER, Christelijke vrouwen. MONICA.

(Geregeld worden deze maandelijks voortgezet.)

J. W. GUNNING, Leer der Verbranding.

Ook aan de **POPULAIRE NATUURWETENSCHAPPEN** wordt maandelijks een gedeelte gewijd in den smaak als het hier genoemde.

EENE EERSTE LIEFDE. Novelle.

Hoe hier het nuttige met het aangename is vereenigd, springt dadelijk in het oog.

Om het in ieder huisgezin toegang te verschaffen, is de prijs van dit Tijdschrift op slechts **f 3.00** per jaargang van **12 nummers** gesteld.

Bij *L. Schierbeek* te Leeuwarden is gedrukt en te bekomen:

DE VIERDE DRUK VAN DE

VOLKSGENEESKUNDE

DOOR

Dr. J. F. OSIANDER,

Hoogleeraar in de Geneeskunde te Göttingen.

NAGEZIEN EN VERMEERDERD MET AANWIJZINGEN DER KENTEEKENEN VAN DE ONDERSCHEIDENE ZIEKTEN, ENZ.

DOOR

J. A. VAN OORT,

Officier van Gezondheid der Tweede Klasse bij de Armée.

Dit werk bevat eene groote menigte eenvoudige middelen en raadgevingen, welke de natuur zelve tegen de kwalen en krankheden der menschen heeft daargesteld: men vindt er onder eene menigte andere raadgevingen, tegen: ontsteking, koorts, tandpijn, hoofdpijn, verkoudheid, hoest, kramp in de maag, het zuur, de hik, buikloop, aanbeijen, jicht en rheumatismus, aamborstigheid, kramp in de borst, longtering, ontsteking van den pisweg, graveel, wormen, lintworm, vallende ziekte, koliek, geelzucht, waterzucht, scheurbuik, ziekten der kinderen, klierziekten, oogziekten, onvruchtbaarheid, ziekten der zwangerheid, ontsteking der vrouwelijke borsten, vergiftiging, schijndood, behoedmiddelen tegen besmettelijke ziekten, de Aziatische braakloop, cholera morbus, huiduitslag, moedervlekken, zeeziekte, enz. enz.

De *buitengewone goedkoope* prijs van dit Handboek, dat behalve de voorrede en inhoud 302 bladzijden druks bevat, is slechts gesteld op **f 1,25.**

☞ Dit Handboek is mede te bekomen bij de Boekhandelaren *van Gorcum* en *Braaksma*, te Assen.

LOTERIJ, 2. kl. 1.—3. lijst: no. 5841 *f* 20,000; no. 16291 *f* 5000; no. 4627 *f* 2500; no. 1500 en 8212 elk *f* 1250; no. 6797, 13128, 12860, 3464, 10370, 11846, 11917 en 9598 elk *f* 1000; no. 8920, 14666, 17613, 4475, 9897, 9915 elk *f* 400; no. 5531, 5778, 11154, 12534, 15005, 2763, 15640, 17197, 9521 elk *f* 200.

De gemiddelde prijzen der Rogge en Boekweit op de nagemelde weekmarkten, gedurende de eerste helft der maand Jan. ll., hebben bedragen, het Ned. mudde:

te *Assen*,	Rogge	f 6.25;	Boekweit	f 4.75;
te *Coevorden*,	„	f 6.25;	„	f 4.75;
te *Hoogeveen*,	„	f 6.42½;	„	f 4.95;
te *Meppel*,	„	f 6.45;	„	f 4.62½;

De zetting van het roggebrood is laatstelijk bepaald: De 6 Ned. ponden, te *Coevorden* 48, te *Dalen* 43, te *Hoogeveen* 49, te *Meppel* 51 cent.

Assen, 20 *Januarij* 1852.

COEVORDEN, 19 *Jan.* Rogge f 6.50. Boekweit f 5.00. Boter Ned. pond f 0.50. Zetting: 6 pond roggeb. f 0.48.

HOOGEVEEN, 20 *Jan.* Rogge f 6.55. Boekweit f 5.10. Haver f „,„. Boter Ned. pond f 0.56. Honig N.p. f „,„. Ter markt aangeb.: 200 mud. rogge; 69 mud. boekw.; 0 mud haver; 265 pond boter; 000 pond honig. Broodzetting de 6 Ned. pond f 0.49.

ASSEN, 22 *Jan.* Rogge f 6.50 a f 6.00. Boekweit f 5.10 a f 4.75. Aardapp. f 1.70 a f 1.40. Boter Ned. pond f 0.65 a f 0.60. Hooi 1000 Ned. pd. f „.„. Stroo 100 Ned. pond f 2.60. Aantal: 220 mud Rogge; 37 mud Boekweit; 40 mud Aardapp.; 500 Ned. pond Boter; 0 Ned. pond Hooi; 4000 Ned. pond Stroo; 40 Wagens.

GRONINGEN, 20 *Jan.* Tarwe f 7.75 a f 6.45. Rogge N. f 6.50 a f 7.10, O. f „,„ a f „,„. Boekweit, zand f 4.80 a f 5.25, veen f 5 15 a f 4.85. Garst f 4.45 a f 4.95; Nieuwe zomer f 4.20 a f „.„, knobbe f 4.50 a f 4.80. Dikke haver f 2.30 a f 3.30. Voerhaver f 2.25 a f 2.65. N. Paardeboonen f 4.50 a f 5.50. Koolzaad f 8.50 a f 9.25. Gort grove f 7.00 a f 7.40, parel 100 ned. pond. f 10.00 a f 11.00. Raapolie per vat f 28.00. Boter $\frac{1}{4}$ ton f 26.00.

STEENWIJK, 19 *Jan.* Rogge f 6.40 a f 6.80. Boekw. f 0.00 a f 0.00. Haver f 2.90 a f 3.35. Garst f 0.00 a f 0.00. Boter $\frac{1}{8}$ vat f 00.00.

OLDEMARKT, 19 *Jan.* Boter $\frac{1}{8}$ vat f 18.00 a f 18.25.

AMSTERDAM, 21 *Jan.* Werk. Sch. $2\frac{1}{2}$ pct. $58\frac{1}{16}$ a $58\frac{5}{16}$; dito 3 pct $68\frac{5}{8}$ a $58\frac{13}{16}$; dito 4 pct. $88\frac{7}{8}$ a $88\frac{15}{16}$.

STUKKEN van *f* 10.00 *f* 9.65 a *f* 9.75.

Te *Assen*, bij VAN GORCUM & COMP., Provinciale Drukkers.

REDE, *door den heer* van Heiden Reinestein *den* 11 *Dec.* 1851 *in de Tweede Kamer uitgesproken, bij gelegenheid van de discussiën over de wet op de middelen.*

Bij meer dan ééne gelegenheid heb ik over dergelijk wetsontwerp, als ons nu bezig houdt, in deze Kamer het woord gevoerd. Van den beginne af, sedert ik de eer heb lid dezer Vergadering te zijn, heb ik het mijne trachten aan te wenden, om met alle kracht mede te werken tot de herstelling van het evenwigt onzer belastingen, dat door den ongelijkmatigen druk van die belastingen, naar mijne wijze van zien, verbroken is. Ik heb vooral gestreden tegen den druk, welken dat stelsel uitoefent op den middenstand — die, zoo als de vorige spreker (de Heer BLAUPOT TEN CATE) teregt heeft aangemerkt, de eigenlijk producerende klasse is, — opdat de banden, waaraan die klasse gelegd is, zoo zij al niet geheel daarvan kon worden ontheven, dan althans mogten worden geslaakt. Ofschoon ik dus in beginsel voor de wijziging van ons belastingstelsel was, heb ik mij van den aanvang af geenszins gerangschikt onder het getal dergenen, die begrepen, dat het tegenwoordig stelsel door ons geheel moest worden verlaten, en dat men tot een bepaald direct stelsel van belasting of zelfs een *impôt unique* zijne toevlugt moet nemen.

Ik heb, Mijne Heeren, steeds de overtuiging gehad, dat dit bij ons onmogelijk is; dat bij de groote staatsschuld en het daardoor enorme eindcijfer onzer staatsbegrooting, een *alleen direct* stelsel niet mogelijk is, en dat wij het *directe en indirecte* stelsel moeten behouden. Langzamerhand heeft de overgroote meerderheid van de leden dezer Kamer zich ook met dit beginsel vereenigd, en dien ten gevolge en naar aanleiding van de menigvuldige klagten, omtrent het belastingstelsel geuit, zijn dan ook van regeringswege veranderingen in ons belastingstelsel voorgedragen, ten doel hebbende, om wel den hoofdgrondslag van het stelsel van directe en indirecte belasting te behouden, maar tevens de strekking hebbende, om den ongelijkmatigen druk daarvan weg te nemen en te gemoet te komen aan dien druk der middenstanden, die, gelijk ik bij den aanvang mijner rede zeide, thans bestaat.

Door de voordragt van die wets-ontwerpen is de hinderpaal opgeheven, die mij ten vorigen jare bijkans belet had mijne stem aan dit wets-ontwerp te geven. Ik heb destijds besloten mijne goedkeurende stem te geven, alleen ten gevolge van de verklaring, mijnerzijds uitgelokt, van den heer Minister van Financiën, dat de bedoelde wets-ontwerpen in den loop van dat jaar aan ons zouden worden aangeboden. Die toezegging van den Minister van Finantien is bewaarheid geworden en bevestigd; en de ontwerpen van wet des betreffende zullen weldra een punt van onze beraadslagingen uitmaken. Het doet mij leed, Mijne Heeren, — en ik deel in dit opzigt het gevoelen van den vorigen spreker, — het doet mij leed, dat de behandeling van die wets-ontwerpen niet het thans in behandeling zijnde over de middelen heeft kunnen voorafgaan. Het doet mij daarom te meer leed, omdat de beschouwingen, die waarschijnlijk daarbij te berde zouden zijn gebragt, gewis van veel invloed zouden geweest zijn op de beschouwingen die thans omtrent dit wets-ontwerp zullen worden medegedeeld. Ten opzigte van die wets-ontwerpen, waarvan ik de eer had te spreken, zal ik de discussie, die voorzeker ter harer tijd met warmte zal gevoerd worden, niet vooruitloopen.

Ik zal alleen zeggen, dat ik met veel genoegen het voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen heb gezien, en, zonder mij nu meer in de bijzonderheden te willen uitlaten, verklaar ik echter, dat het mij hoogst aangenaam zal zijn, wanneer dat ontwerp tot wet verheven wordt. Ten opzigte van de rentewet zal ik thans ook in geene beschouwingen treden, van het beginsel uitgaande, dat men niet moet vooruitloopen op die discussie. Alleen wil ik dit zeggen (en ik begrijp, dat het thans daartoe de tijd is, omdat de wets-ontwerpen op dit oogenblik in behandeling zijn bij het Gouvernement), dat het mij aangenamer zou zijn geweest, indien men tot het middel van eene *zuivere income-tax* had kunnen besluiten. Ik weet wel, dat die zuivere income-tax, die mij altijd zoo wenschelijk is voorgekomen en waarvoor ik niet zal ophouden te ijveren, door vele mannen der wetenschap wordt veroordeeld en ook vele tegenstanders in deze Kamer zelve telt; maar ik geloof dat eene zuivere income-tax (zij moge dan eenigzins moeijelijk in de toepassing zijn of door de wetenschap worden veroordeeld), in den zoo geheel exceptionnelen finantielen toestand, waarin wij door onzen drukkenden schuldenlast verkeeren, en bij het moeijelijke, om op eene andere wijze de kapitalen en portefeuille te treffen, eigenlijk het eenige middel is, om het zoo gewenschte evenwigt behoorlijk te herstellen; en dat, wanneer tot zulk eene income-tax de toevlugt mogt genomen worden, in verband met eene belasting op de koloniale producten (waar die mogelijk en raadzaam is, want bezwaren wil ik gaarne eerbiedigen), dit het eenige middel zou kunnen zijn, om nog eenmaal tot eene afschaffing der accijnsen op de eerste levensbehoeften te geraken.

Ik heb hier dikwerf hooren spreken over de belasting op het gemaal. Vroeger heb ik mij reeds herhaaldelijk over die belasting uitgelaten; maar ik moet al weder verklaren, dat die accijns, in vergelijking tot andere accijnsen (ik beschouw hem alleen in betrekking tot andere, niet op zich zelf), niet den voorrang boven andere verdient om het eerste opgeheven te worden, en in verhouding tot andere niet zoo bijzonder is te misprijzen. Ik ben overtuigd, dat wanneer gekozen moest worden tusschen eene afschaffing van den accijns op het *gemaal*, en van dien op het *zout, de zeep* en het *geslagt*, voor zooverre betreft de *varkens* en de *schapen*, (waarvan ik den vorigen spreker ook heb hooren gewagen en van welke *drie* laatste de opbrengst nagenoeg gelijk staat met die van het gemaal *alleen*), niet slechts hier in deze Kamer uit het oogpunt van het algemeen belang, maar door de belastingschuldigen zelve, indien zij zich mogten verklaren, de keuze zou uitgebragt worden op de drie laatstgenoemde belastingen. En welke zouden hiervan de verdere voordeelen zijn? Men zou door de afschaffing van den accijns op het zout den schandelijken smokkelhandel fnuiken, die voornamelijk in dat artikel wordt gedreven; groot zedelijk nut zou men aan dien kant stichten.

Ten opzigte van *de zeep*, waaromtrent de afgevaardigde uit Rotterdam, bij vorige discussien over dit onderwerp, over de zeepziederijen sprekende, reeds meermalen belangrijke tafereelen heeft opgehangen en waarover ik mij dus thans niet zal uitlaten, — door de afschaffing van dit middel zouden ook de daaraan verbondene bezwaren zijn opgeheven, en zou men tevens van een allerlastigst en allerkostbaarst, en ongelukkigerwijze dikwijls ook allerslechtst driedubbel toezigt zijn ontslagen.

Ik keer terug tot de wet, die ons nu bepaaldelijk bezig houdt, en verklaar, dat ik die wet zonder bedenking zal aannemen; en wel om twee redenen. De eerste is deze: ik vraag, welk doel zou men pogen te bereiken door de afstemming van deze wet? Zouden de belastingen, daarin opgenomen, dan vervallen? Neen, Mijne Heeren, naar mijne bescheidene wijze van zien is het tegendeel boven allen twijfel verheven. Stelt, dat de wet op de middelen wierd afgestemd, de belastingen blijven voortduren. De wetten op de belastingen staan geheel op zich zelve; zij werken buitendien, ook zonder verband met de wet op de middelen. Het eenige gevolg van eene afstemming zou zijn, dat de opbrengst der belastingen in de schatkist zonder bestemming bleef liggen ter beschikking van de wetgevende magt, tot zoodanige einden als zij zoude vermeenen te behooren, tot dekking van buitengewone behoeften, tot amortisatie zoo men wil, of wat dies meer zij; maar de werking dier wetten blijft voortduren, zoolang zij niet bepaaldelijk zijn ingetrokken of door andere vervangen.

Derhalve zou men, door de wet op de middelen af te stemmen, zijn doel geenszins bereiken, dat namelijk de belastingen, waartegen men bezwaren heeft, zouden afgeschaft worden. Waartoe zou dan die afstemming leiden? Tot niets anders dan tot tijdverlies. Zoo men, de wet op de middelen afstemmende, zijne toevlugt nam tot eene credietwet, dan zou, na eenige maanden, wanneer de tijd, waarvoor de credietwet zou worden toegestaan, was verloopen, de discussie, die ons thans bezig houdt, op nieuw moeten worden aangevangen. Nuttelooze discussien zouden dan weder worden uitgelokt, en het groote doel, dat wij in het oog moeten houden, de groote financiele discussie over de aangebodene belastingwetten, zou daardoor geheel en al worden vertraagd, om nu niet eens te gewagen van dat veertigtal andere wetten, waaronder zoo vele, die de grootste belangen van het Vaderland raken.

Deze beide redenen zouden mij voldoende zijn, om te stemmen voor de wet op de middelen. Nu zal men misschien zeggen, dat er eene demonstratie moet gedaan worden, om de eene of andere belasting in de wet op de middelen opgenomen, af te keuren. Mijne Heeren, in het verleden jaar was dit ook mijne zienswijs; — ik erken het, wanneer ik toen niet de verzekering had ontvangen, dat het Gouvernement gevolg zou geven aan de menigmaal dezerzijds geopperde wenschen; dan had ik zelf mijne stem uitgebragt tegen de wet op de middelen, niet als *ultima ratio*, daarover heb ik mij zoo even uitgelaten, maar als demonstratie. Maar die demonstratie zou nu niets beteekenen. Er zijn nu wets-ontwerpen omtrent het belastingstelsel aanhangig; de discussie daarover mag niet worden vooruitgeloopen; men moet den tijd afwachten, en wanneer het lot van die wets-ontwerpen zal zijn beslist, dan zal men behooren te weten, hoedanig

men dan over het gewijzigde stelsel van belastingen denkt, en wat daaromtrent moet worden gedaan. Al die demonstratien, al die ijdele vertooningen, al dat schetsen van treurige tafereelen, doen niets af. Er wordt zoo dikwijls buiten deze Vergadering gezegd, dat hier wel veel wordt gesproken maar weinig wordt gedaan, en waarlijk, Mijne Heeren, niet geheel ten onregte; al dat gepraat helpt niets; het leidt tot het scheppen van droombeelden voor de Natie, tot geene daadzaken, tot niets anders dan uitstel. Onze Natie is te degelijk, om op den duur zich met schoonklinkende redevoeringen en het voorstellen van hersenschimmen tevreden te stellen. Wij moeten, door de aanneming van de wet op de middelen het tijdstip verhaasten, waarop wij aan de bedoelde belangrijke wetsvoordragten onze onverdeelde aandacht zullen kunnen wijden.

Ik hoop, Mijne Heeren, dat mijne andersdenkende medeleden zich niet, door dergelijke consideratien, zullen laten brengen tot afstemming van de wet op de middelen. De staats-uitgaven zijn vastgesteld. *Qui vult finem, vult remedia;* er moeten middelen zijn; wij kunnen niet beter doen dan die middelen — ik kan het niet genoeg aanbevelen — op dit oogenblik vast te stellen; afstemming zou tot niets leiden, dan tot tijdverlies.

Ik zal mijne rede nu besluiten met nog een paar opmerkingen aan den Minister van Finantien te maken. De eerste opmerking is eene bedenking tegen de wet zelve. Er is een onderwerp van inkomsten in deze wets-voordragt opgenomen, Mijne Heeren, dat ook mijne afkeuring ten sterkste verdient. Een welsprekende mond in deze vergadering heeft ons toegezegd, dat ook hij in deze beraadslaging over dat onderwerp het woord zou voeren, en ik zal gaarne aan hem overlaten dat punt meer in het breede te behandelen. Ik bedoel de Staats-loterij, mijns inziens een der onzedelijkste middelen, dat in een beschaafden Staat bij de hand kan worden genomen om zich inkomsten te verschaffen; het is eene speculatie op de speelzucht der Natie, en juist dat gedeelte der Natie wordt daardoor het meest getroffen, dat het minste te verliezen heeft. Ik verwijs u naar de woorden van den beroemden *J. B. Say*, waar hij zegt: » Il est superflu de faire sentir le tort que les loteries font à une nation. Il suffit de dire, que les législateurs qui sanctionnent un pareil impôt, votent un certain nombre de vols et de suicides tous les ans. Il n'est aucun prétexte de dépense, qui autorise la provocation au crime."

Het tweede punt, dat ik hier wenschte aan te roeren, betreft den smokkelhandel. Ik wil deze gelegenheid aanvatten, om, met betrekking daartoe, een paar vragen tot den Minister van Financien te rigten. Wij hebben onlangs hier ontvangen het verdrag met Pruissen gesloten tot wering van den sluikhandel; hetwelk in verband staat met de aansluiting der spoorwegen. Nu wenschte ik van den Minister te vernemen, of er niet eenige verwachting mag gekoesterd worden, dat wij ook weldra een verdrag van dezelfde strekking met Hannover zullen sluiten. Ik behoef niet te herhalen, hetgeen ook door den vorigen spreker zoo te regt is aangemerkt, dat wij als grensbewoners meer dan eenig ander in staat zijn, om den uitgebreiden smokkelhandel en den onzedelijken invloed, die deze op de maatschappij, en vooral op de bevolking der grens-provinciën uitoefent, gade te slaan. Ik meen te weten, dat het sluiten van zulk een verdrag te zamenhangt met de toetreding van Hannover tot het Tolverbond. Hoe het echter zij, gaarne zou ik de meening van den Minister daaromtrent verneemen.

In de derde plaats wil ik den Minister vragen, of er geen uitzigt bestaat, dat eenmaal worde gevolg gegeven aan het zoo herhaald geuit verlangen, dat het bekende art. 166 der algemeene wet, waarover, zoo ik meen, ook de heer *de Fremery* meer dan eens gesproken heeft, worde gewijzigd. Door eene geringe wijziging toch van dat artikel zou voor een groot deel de smokkelhandel worden belet. Ik behoor geenzins tot hen, die de Regering gedurig lastig vallen om nieuwe, om groote wetten; ik gevoel te zeer het gewigt van den last, die op hare schouderen drukt, en wanneer het hier gold de geheele omwerking eener wet, ik zou mijn wensch thans niet uiten, maar het geldt slechts de wijziging van een enkel artikel. Door de wijziging van dat artikel zou echter een hoogst belangrijk doel worden bereikt en daarom geloof ik niet genoeg de behartiging van deze zaak den Minister te kunnen aanbevelen.

Zoo van Gouvernementswege daaraan niet mogt worden voldaan, reserveer ik mij, om met eenige Leden dezer Kamer, die hetzelfde doel beoogen, en met mij tot de bereiking daarvan willen medewerken, het initiatief in deze zaak te nemen en bij eene latere gelegenheid zoodanige verandering van onze zijde voor te dragen, die wij hopen dat dan ook door de Kamer zal worden goedgekeurd. Ik ben overtuigd dat door de wijziging van art. 166 der algemeene wet eene allergewigtigste zaak zal kunnen worden tot stand gebragt; daardoor zouden jaarlijks duizenden worden gewonnen en zou de onzedelijkheid tegengegaan worden. Mijns inziens, mag men het middel niet verzuimen, dat strekken kan, om een groot kwaad te stuiten en tevens om de belangen der schatkist te bevorderen.

REDE *door den Heer* V. D. VEEN, *bij de behandeling van hetzelfde wets ontwerp, uitgesproken.*

De heer Minister van Financien schijnt nog te betwijfelen dat ons belastingstelsel de voorname oorzaak is der vermeerdering van armoede. Daar dit echter ook door mij als eene daadzaak is beschouwd en gebezigd als een argument voor de noodzakelijkheid eener hervorming, vind ik mij verpligt bij deze gelegenheid met een enkel woord daarop terug te komen, ofschoon deze mijne taak door den eersten spreker over de middelen zeer is verkort.

Mijne Heeren, doorwandelt met mij de steden onzes Vaderlands, vooral die der zoogenaamde landprovincien, en hoort het, hoe u verhaald wordt, dat vroeger hier vele bierbrouwerijen, elders menige zeepziederijen en op andere plaatsen zoutziederijen of andere bedrijven, bestonden, die sedert het accijnsstelsel zijn verdwenen. Ik vraag of daardoor geene vermindering van arbeid is ontstaan?

Mijne Heeren, gaat met mij naar onze grenzen en aanschouwt dat heirleger van ambtenaren, belast met de zorg voor de sluikerij, en bedenkt, hoeveel nuttiger en productiver arbeid diezelfde mannen konden verrigten, die nu mede moeten worden onderhouden door koophandel en nijverheid, dikwerf gedrukt door diezelfde belastingen, voor wier instandhouding genen zijn gesteld te waken.

Ik vraag is dat geen dubbel verlies van het volkskapitaal?

Mijne Heeren, ziet het hoe op diezelfde grenzen, ten gevolge van dat belastingstelsel, duizenden kinderen worden onttrokken aan het onderwijs, om van de tederste jeugd af te worden geoefend in sluikerij, dat is: diefstal!

Ik vraag is dat geene bevordering van onzedelijkheid?

Of is daar geen andere, geen betere arbeid te verrigten? O ja, Mijne Heeren, gij betreedt daar urenlange veenen, heidevelden, wier eenzaamheid en onvruchtbaarheid u doen huiveren en die slechts op ontginning wachten, om herschapen te worden in bronnen van arbeid en voedsel voor het volk, in bronnen van duurzamen rijkdom voor de schatkist.

Ik vraag wat weerhoudt de kapitalen om daarheen te vloeijen?

Mijne Heeren, treedt met mij dat huisgezin binnen. De ouders moeten gedurende het gansche jaar arbeid kunnen vinden en arbeiden kunnen, om ruim tweehonderd gulden te verdienen. Ruim tweehonderd gulden voor huishuur, voedsel, kleeding van hen en hunne kinderen!

Ik zal mij onthouden van alle vergelijking, maar ik wil u alleen daarop wijzen dat iedere cent belasting (want hunne uitgaven worden berekend bij centen), dat iedere cent belasting voor dit huisgezin vertegenwoordigt het gemis van eene eerste levensbehoefte en dat voor hen derhalve die belasting te zwaarder drukt, omdat ze geene weeldevermindering, maar nood, maar gebrek en armoede kan ten gevolge hebben; want die belasting wordt betaald ten koste van meer of beter voedsel, dat is ten koste van gezondheid en kracht, en zonder deze geen arbeid, geen loon. En bij ziekte zoowel als bij ouderdom, staat dat gebrek dadelijk voor de deur; het is het spook dat hen onophoudelijk vervolgt en iedere levensvreugde moet vergallen, die hun nog gegeven is te genieten.

Men zegt armoede is geen gevolg van het belastingstelsel. Maar vanwaar dan dat dreigend pauperisme? Is het een gevolg van de groote concurrentie?

Maar wat maakt de concurrentie moeijelijker dan belastingen op hare handelswaren.

Is het een gevolg van overbevolking?

Wat staat de daarmede voortschrijdende vermeerdering van arbeid meer in den weg dan de belasting die de fabrieken sluit? Wat vertraagt de ontginning onzer woeste gronden meer dan de gepriviligieerde rente der schuldbrieven, waardoor de kapitalen worden teruggehouden van hunne natuurlijke bestemming, om te zijn de beweegkracht der ontwikkeling van meerdere werkzaamheid.

Is het een gevolg van onzedelijkheid?

Maar wat bevordert de onzedelijkheid sterker dan sluikerij, dan gebrek, dat gretig doet grijpen naar den zwijmeldrank der vergetelheid, den beker met vergif gevuld, vergif voor ligchaam en ziel.

En al waren deze de oorzaken der vermeerderde armoede, ons belastingstelsel verzwaart, vergroot derzelver noodlottige gevolgen,

Vermindering van arbeid, gemis van meer en beter voedsel en bevordering van onzedelijkheid, dat is armoede! Ziedaar de wrange vruchten van den boom, dien men wil behouden; maar zoo ik hoop, ligt de bijl reeds aan den wortel.

Te Assen, bij VAN GORCUM EN COMP., Provinciale Drukkers.